

[Tinning]

anbringes uden for hjemmet og om anbringelsesstedet, men visitationen ligger hos amtet, og de har i øvrigt fået øget indflydelse. Det er da helt klart, siger ministeren. Jeg ved ikke, om der er nogen, der ville gå herop og bekræfte ministeren i, at det er da helt klart.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 66:

Forslag til folketingsbeslutning om løbende regelsanering på det familie- og socialpolitiske område.

Af Aase Olesen (RV) m.fl.
(Fremsat 16/3 84).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Palle Simonsen):

Som der peges på i forslaget, er spørgsmålet om ægtefællers ligestilling i den sociale lovgivning og de papirløse placering i lovgivningen et meget aktuelt problem.

Spørgsmålet blev senest drøftet ved førtidspensionsreformens vedtagelse sidste sommer, og da det i vidt omfang berører forsørgerbegrebet i den sociale lovgivning, var regeringen og socialdemokratiet, som jo lavede forlig om førtidspensionsreformen, enige om, at der burde nedsættes et udvalg, som kunne foretage et teknisk og fagligt opklaringsarbejde omkring forsørgerbegrebet og dets betydning inden for det sociale område. Udvalget blev nedsat sidste år.

Når regeringen fandt et udvalgsarbejde nødvendigt, må det også ses på baggrund af, at ægteskabsudvalget af 1969 i samme periode afsluttede sit arbejde med betænkning nr. 9, som forslagsstillerne har henvist til. Ægteskabsudvalget har bl.a. haft til opgave at overveje, om der i tilslutning til en revision af ægteskabslovgivningen er behov for ændringer i den øvrige lovgivning, der har forbindelse med ægteskabslovgivningen, og om nogle af de bestemmelser i lovgivningen, der knytter retsvirkninger til ægteskabet, bør kunne anvendes på visse ægteskabslignende forhold.

Ægteskabsudvalget udtaler bl.a., at det må være et ubetinget krav, at det begrundes, hvorfor et lovforslag nødvendigvis har måttet fravige ægteskabslovgivningens grundprincipper såvel i den sociale lovgivning som i al anden lovgivning.

Regeringen kan tilslutte sig, at ægteskabslovgivningens grundprincipper, så vidt det er muligt, følges i anden lovgivning.

Allerede nu bedømmes det i justitsministeriet ved den tekniske gennemgang af lovforslagene, om reglerne i lovforslagene er i overensstemmelse med disse principper. Det vil derfor være en naturlig opgave for regeringen at sikre, at der nøje redegøres for, hvorfor det i givet fald har været nødvendigt at fravige ægteskabslovgivningens principper i det enkelte lovforslag. Forslagsstillerne peger her på, at netop inden for skattelovgivningen og sociallovgivningen er der sket en udviskning af ægteskabslovgivningens grundprincipper om, at hver ægtefælle er en selvstændig person, der råder over egen formue og hæfter for egen gæld.

Der er i beslutningsforslaget taget udgangspunkt i ægteskabsudvalgets betænkning, og jeg synes derfor, der er grund til at nævne, at ægteskabsudvalget er ganske klar over, at en løsning af problemet omkring forsørgerbegrebet inden for sociallovgivningen ikke blot klæres uden videre. Udvalget udtaler i denne forbindelse, at der også er vigtige socialpolitiske, socialtekniske, fordelingspolitiske og samfundspolitiske hensyn at varetage.

Hertil kommer, at en umiddelbar overførelse af ægteskabslovgivningens selvstændighedsprincip til det sociale område vil medføre betydelige merudgifter, som ikke kan rummes inden for de nuværende økonomiske

[Socialministeren]

rammer. Problemet om anvendelse af dette selvstændighedsprincip indgår da også i socialministeriets udvalg som led i arbejdet med at ændre forsørgerbegrebets virkning på det sociale område.

I denne forbindelse kan jeg nævne, at udvalget er meget opmærksomt på de særlige forsørgervirkninger, der knytter sig til ægteskabet, inden for både bistandslovens og pensionslovenes område.

Forslagsstillerne ønsker også en skattemæssig ligestilling af gifte og papirløse samlevende. Efter de gældende regler er der en del skattemæssige konsekvenser knyttet til ægteskabet. Vigtigst er nok, at der ved beregningen af skatten af den ene ægtefælles formueindkomst, f.eks. renteindtægter, aktieudbytter og renteudgifter, tages hensyn til den anden ægtefælles indkomstforhold. Dette betyder, at der ved skatteberegningen stadig i en vis grad sker sambeskatning af ægtefæller.

Regeringen er ganske enig i, at der er behov for at ændre ægtefællebeskatningsreglerne. Skatteministeren har derfor nedsat et udvalg, der hurtigst muligt skal søge at foreslå nye og mere enkle regler om beskatning af ægtefæller. Et særligt mål hermed er netop at tilvejebringe den størst mulige ligestilling – ikke alene af ægtefællerne indbyrdes, men også af ægtepar på den ene side og ugifte par eller enlige på den anden. Der er tale om meget komplicerede spørgsmål, hvortil der er knyttet mange både tekniske og praktiske vanskeligheder, som for tiden undersøges af det pågældende udvalg.

Det må heller ikke i denne forbindelse glemmes, at de gældende ægtefællebeskatningsregler ikke kun er til ugunst for ægtefæller, men tillige medfører visse fordele, som ikke kan afskaffes fra den ene dag til den anden.

Med hensyn til beslutningsforslagets punkt 2, hvorefter husstandsbegreber søges gjort mere konsekvente og forståelige, kan jeg oplyse, at regeringen er enig med forslagsstillerne i, at det kunne være hensigtsmæssigt at gøre begreberne mere ensartede, f.eks. ved at søge udarbejdet en enkel definition af, hvad man i lovgivningen forstår ved samlevende eller ugifte samboende. Blot må jeg her gøre opmærksom på, at det ikke behøver at være udtryk for inkonsekvens, at der anvendes forskellige udtryk i forskellige love.

Afgrænsningen af den gruppe ugifte samboende, man ønsker omfattet af en bestemt regulering, må foretages på baggrund af de særlige forhold, der kan gøre sig gældende på det lovgivningsområde, det drejer sig om.

Det er også her på sin plads at nævne, at der som følge af regeringens regelsanering allerede til en vis grad finder en løbende sanering sted, således at forsørger- og husstandsbegreberne nøje overvejes i forbindelse med en ny lovgivning.

Jeg synes, vi må fastslå, at vi her står over for særdeles komplicerede problemstillinger, hvis løsning nødvendigvis, at der må tages stilling til en række socialpolitiske og fordelingspolitiske synspunkter. Det er derfor regeringens opfattelse, at et teknisk og fagligt grundlag for en debat og en stillingtagen til forskellige løsningsmodeller først må tilvejebringes, og at dette bedst vil ske gennem det igangværende udvalgsarbejde.

Regeringen er for så vidt positiv over for forslaget to punkter, men kan ikke på det nuværende grundlag gå ind for beslutningsforslaget som helhed. Det er regeringens opfattelse, at udvalgsarbejdet først bør afsluttes, for at vi kan se, hvilke muligheder der er for at gennemføre nogle mere hensigtsmæssige regler for ægtefæller og samlevende end dem, vi har.

Qvist Jørgensen (S):

Forslaget til folketingsbeslutning om løbende regelsanering på det familie- og socialpolitiske område er jo en genfremsættelse af et præcist enslydende forslag fra tiden før 10. januar 1984, så hvad det angår er der intet nyt under solen. Omvendt kan konstateres, at der fra de senere år foreligger udtalelser fra stort set alle partier om, at der er tale om mankoer i forhold til gældende regler, når vi taler om rimelig og retfærdig behandling af personer, hvad enten det gælder samlevende, gifte, enlige, eller hvilke udtryk der nu bruges.

Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, har også repræsentanter fra socialdemokratiet tidligere givet udtryk for, at der var behov for regulering; f.eks. gjorde vi det i forbindelse med overgangen til de nye regler for førtidspension. Men der er en lang række problemfelter, således som det – endda i en ufuldstændig form – fremgår af be-

[Qvist Jørgensen]

tænkning nr. 989, »Samliv uden ægteskab, forsørgelsespligt«, afgivet af ægtesskabsudvalget af 1969, og således som det fremgår af bilaget til forslaget til folketingsbeslutning.

Vi vil gå positivt ind i arbejdet, men gør opmærksom på, at når man som indslag i en betænkning ikke kan bringe en fyldestgørende oversigt over problemfelter og skævheder af ressourcemæssige grunde, kan vi godt have en tvivl om, hvorvidt det lykkes gennem udvalgsarbejdet at skaffe de nødvendige oplysninger, som ægteskabsudvalget ikke kunne skaffe.

I øvrigt må vi opfatte punkt 1 i forslaget som et forsøg på at kigge fremad og løbende være mere bevidst over for eventuelle skævheder i kommende lovgivning.

I den forbindelse bruger forslagsstillerne ordet regelsanering. Man kunne med erfaringerne fra regeringens regelsaneringsprojekt have ønsket sig, at forslagsstillerne havde fundet et udtryk, der i en større grad tilsagde, at der skulle foretages noget mere radikalt, eller skal vi sige mere reelt.

Forslagets punkt 2 om at få indført mere konsekvente og forståelige lovregler på det socialpolitiske og familiepolitiske område kan vi naturligvis kun støtte, men vi er klar over, at når en lovgivning skal formuleres, så misbrug forebygges og størst mulig klarhed opnås, kan det være vanskeligt at formulere såvel konsekvente som forståelige lovregler.

Uanset disse vanskeligheder, der jo er af helt generel karakter, men nok endnu mere relevante på det område, vi her taler om, vil vi gå positivt, men også, som jeg tidligere sagde, noget pessimistisk ind i det forestående arbejde.

Agnete Laustsen (KF):

Da mit partis ordfører ikke kan være til stede, skal jeg fremsætte nogle bemærkninger.

Det er, som flere allerede har været inde på, et meget væsentligt problem, de radikale tager frem i dette forslag. At det ikke er et ukendt problem, nærmest tværtimod, fremgår i øvrigt klart af de, vil jeg gerne sige, udmærkede bemærkninger, som ledsager forslaget, og hvoraf det bl.a. fremgår, at lige fra professor Goos i 1875 på et nordisk juristmøde påpegede visse grundsætninger om retsstillingen i ægteskabelige forhold, har diverse ud-

valg, kommissioner osv. behandlet disse principper i forskellige sammenhænge.

At overvejelserne fortsætter, om end på et mere nutidigt plan, fremgik tydeligt af ministerens svar, og vi må alle erkende, at det voksende antal papirløse ægteskaber og dermed vore loves betydning for disse forhold på godt og ondt trænger til undersøgelse og ikke mindst økonomisk vurdering.

Jeg vil dog gerne påpege, at vi ikke nødvendigvis behøver at ende i et system, hvor et begreb, nemlig ægteskabet og ægtefællerne som ligestillede selvstændige personer, behøver at være noget, som anvendes entydigt på forskellige lovområder. Især inden for sociallovgivningen og boliglovgivningen kan faktisk samliv og bopæl være helt afgørende for, hvilke ydelser der kan og bør tilkomme parterne, og det uanset om de er papirmæssigt eller ikke papirmæssigt gift eller, som vi jo i de senere år også mange gange har set, har etableret sig i forskellige former for kollektiver.

Må jeg også nævne den del af befolkningen, som godt kan blive glemt under de, jeg vil gerne indrømme, mange udmærkede diskussioner, vi har haft om ægtepar over for papirløse samlevende. Disse papirløse samlevende er som regel dem, der opfattes som det eneste alternativ til ægteskabet, hvorimod man er tilbøjelig til at glemme den meget store gruppe mennesker, som er reelt ganske og aldeles enlige. Det er de mennesker, som ikke har noget boligmæssigt,* som ikke har noget økonomisk fællesskab, men som ganske alene som enkeltindivider skal afholde en lang række udgifter på mange områder, som langt overstiger halvdelen af et ægtepar, og hvor en ligestilling opfattet sådan, at en enlig bare er at betragte som et halvt ægtepar, vil ramme helt skævt. Det er som sagt en gruppe, vi ikke bør overse i denne debat.

I øvrigt mener jeg, som ministeren også var inde på, at det vil være nødvendigt at afvente resultaterne af arbejdet i de udvalg, som for øjeblikket belyser konsekvenserne af en ligestilling, så selv om vi er positivt indstillet over for forslaget, må jeg sige, at vi også er afventende.

Hanne Severinsen (V):

Venstre kan ikke være uenig i de intentioner, der ligger i beslutningsforslaget. Der er i

[Hanne Severinsen]

høj grad brug for forenkling, og der er i høj grad brug for regelsanering. Det er jo også det, regeringen altid har været meget ivrig for at få gennemført. Men eftersom ministeren allerede har redegjort for, at man er i gang med udvalgsarbejdet, mener vi også, at det må man afvente, fordi der er tale om meget komplicerede forhold.

Det er klart, at ægteskabslovgivningens grundprincipper om, at man skal være to enkelte individer, der har hver sine rettigheder og er selvstændige personer, ikke er tilgodeset f.eks. i ægtefællebeskatningen. Det tror jeg vi alle sammen er enige om. Det, der blev gennemført for nogle år siden, var i virkeligheden ikke en egentlig ligestilling af ægtefællerne, men det er også et kompliceret forhold, og det kan vi ikke løse bare ved et beslutningsforslag.

Med hensyn til de ensartede husstandsbegreber er det også klart, at her kunne man også godt ønske sig en noget mere forenklet begrebsverden. Der er åbenbart mange forskellige ting, man kan være. Man kan være enlig forsørger, man kan være samboende, man kan være samlevende – der er mange forskellige udtryk i sociallovgivningen. Der er givet brug for en forenkling. Jeg forstår også på ministeren, at det er han helt indstillet på. Det er også noget af det, der skal komme ud af udvalgsarbejdet.

Derfor mener jeg altså, at man må være tilfreds med, at der allerede foregår det opklaringsarbejde, som det radikale venstre ønsker, og derfor vil vi også i venstre være tilfredse med ministerens svar og regne med, at problemet løses ad den vej.

Leif Hermann (SF):

Da vores ordfører vedrørende beslutningsforslaget, fru Birthe Hansen, ikke kan være til stede, skal jeg knytte et par bemærkninger til forslaget.

Socialistisk folkeparti er enig med forslagsstillerne i deres betragtning om, at man, fordi man indgår ægteskab, ikke hverken i skatte- eller sociallovgivningsmæssig henseende skal miste sin identitet som selvstændig person. Vi synes også, det er på tide at få diskuteret i folketinget, om et flertal herinde stadig væk finder det rimeligt, at den udviskning, der har fundet sted af ægteskabslovgivningens grundprincipper – at ægtefæller an-

ses for ligestillede og selvstændige og principielt hver for sig bestemmer over indtægter og ejendele og alene hæfter for deres gæld – yderligere skal udstrækkes til også at omfatte ugifte samboende eller papirløse, som de kaldes.

Vi forstår også godt forslagsstillerne frygt for, at en samlet revision af al lovgivning på det familiepolitiske område bliver betragtet som uoverkommelig, og at der ikke vil ske noget. Det er derfor, man har fremsat dette forslag, der går på en løbende, automatisk regelsanering.

Endelig er vi enige med forslagsstillerne i, at det også er på tide, at man nu effektivt stopper for den udviskning, jeg talte om før. Hvis dette beslutningsforslag, som de radikale har fremsat, kan være medvirkende til en sådan effektiv bremse, vil vi i socialistisk folkeparti bakke det op.

Forslagets andet punkt drejer sig om den manglende konsekvens – eller man kunne sige det temmelig åbenlyse roderi – på det område, som hedder husstandsbegrebet. Der finder vi også, at det er strengt påkrævet at få en ensartet og veldefineret afgrænsning af dette begreb.

Jeg har afslutningsvis et enkelt spørgsmål, jeg godt vil stille til fru Aase Olesen. Det går på det helt principielle indhold i beslutningsforslaget. Så vidt jeg kan se, begynder man med dette beslutningsforslag at røre ved spørgsmålet om såvel den privatretlige som den offentligretlige forsørgelsespligt. Der skal ikke være nogen tvivl om, at sådan som udviklingen er foregået, siden reglerne både på det privatretlige og på det offentligretlige område er kommet ind, er der givetvis behov for en diskussion af indholdet af disse to begreber, men jeg vil godt bede fru Aase Olesen her om at svare på, hvorvidt man fra det radikale venstres side er indstillet på at tage en sådan diskussion.

Birgith Mogensen (CD):

En løbende regelsanering på det familie- og socialpolitiske område er jo ren og skær sund fornuft og på mange områder uhyre tiltrængt. Men hånden på hjertet: det er et af de mest omfattende og gennemgribende beslutningsforslag, som i hvert fald jeg nogen sinde har været præsenteret for. Både punkt 1 og punkt 2 og de medfølgende bemærknin-

[Birgith Mogensen]

ger peger på så væsentlige og nødvendige ændringer og justeringer af nu eksisterende love og cirkulærer osv., at CD ser med meget stor interesse på det af det radikale venstre fremsatte forslag, vel vidende at det kan tage flere år, før et så kompliceret oprydningsarbejde vil være tilendebragt.

Pia Kjærsgaard (FP):

Beslutningsforslag nr. B 66, der vedrører ligestilling mellem ægtefæller og forslag om mere ensartede begreber inden for sociallovgivningen, skal der ikke siges så forfærdelig meget om fra fremskridtspartiets side.

Hele ligestillingsproblematikken har ikke altid betydet fornuftige løsninger. Jeg tænker på den nyindførte skattemæssige ligestilling af ægtefæller, der intet betyder rent skattemæssigt, men kun er noget bureaukratisk. Jeg er dog tilhænger af, at der sker en eller anden form for ligestilling af ægtepars og papirløses muligheder for at arve, ret til fælles bolig, fælles børn m.v.

Jeg synes, der er mange spændende ting i dette forslag, og jeg mener, at der kan komme noget interessant ud af udvalgsarbejdet.

Tinning (VS):

Der er ordførere før mig, der har rost forslagets ordlyd. Der er ordførere før mig, der har rost forslagets bemærkninger. Jeg skal sammenfatte disse indlæg og blot rose forslaget som helhed og sige, at vi støtter det fuldt ud.

Arne Bjerregaard (KrF):

Det radikale beslutningsforslag er et rimeligt forslag, jeg vil sige et væsentligt forslag, ja, et relevant forslag, fordi det vedrører et centralt område, og fordi det påpeger nogle ganske uacceptable forhold, som lovgiverne på trods af kendskabet til udviklingen på nævnte område ikke på nogen måde har søgt at finde en generel løsning på.

At problemet er stort og mangeartet, kan ingenlunde være begrundelsen for blot at dalre videre med lukkede øjne. Vi ved udmærket, at det gælder for pensionsområdet generelt, folkepension, enkepension, tjenestemandspension. Hvorfor skal der f.eks. ske samordningsfradrag i en ægtefælles folkepension, men ikke i en samboendes? Hvorfor skal man straffes for papiret på samlivet, når

det drejer sig om mange forskellige sociale udvelser osv.?

Selvfølgelig rejser enhver løsningsmodel forskellige problemer, som nævnt også af ministeren, socialpolitiske, socialtekniske, fordelingspolitiske og samfundspolitiske, det erkender vi, men jeg finder næppe, at det er begrundelse for ikke at løse problemet, for i så fald gik man jo ind på, at man ville fastholde en uretfærdighed, som man erkender, fordi man finder det svært at finde den rimelige retfærdighed.

Endelig behøver man ikke konsekvent at tilgodese selvstændighedsprincippet på det sociale og skattemæssige område på én gang. Det væsentlige er blot, at man gennemfører ensartede regler for samliv med og uden papir på både det skattepolitiske og det socialpolitiske område, og i grunden skulle det sådan set ikke være så svært. Jeg erkender selvfølgelig også, at der både er ideologiske og partiegoistiske årsager til, at man ikke kan være så ivrig efter at løse det fuldstændigt, og jeg erkender da også, at hvis man skulle løse det ud fra selvstændighedsprincippet generelt på begge områder, ville det koste masser af penge, som socialministeren også var inde på. Derfor er det, jeg mener, at det behøver vi ikke gøre på én gang. Det, vi blot behøver at gøre, er at finde frem til ensartede regler og så efterhånden få gennemført selvstændighedsprincippet på begge områder.

Vi er nødt til at erkende, at vi ikke kan løse det på det ene område, som man har villet, på det skattepolitiske område, for både det skattepolitiske og det socialpolitiske er efterhånden blevet fordelingsmæssige instrumenter, og når de begge to er fordelingsinstrumenter, kan man ikke blot løse det på det ene område og skabe en bestemt retstilstand her og en anden på det andet område. Derfor må man på begge områder søge at skabe ensartethed. Det er jeg helt enig med forslagsstillerne i at man må prøve på at finde frem til.

Derfor må jeg sige, at vi i kristeligt folkeparti håber, at de nedsatte udvalg snart vil barsele, for de omtalte problemer har vi såmænd kendt i 15-20 år, og derfor synes jeg nok, det er lidt sent, vi begynder at kigge på dem. Jeg vil håbe, at ministeren vil sørge for, at der ret hurtigt kommer et resultat ud af udvalgets arbejde, for at vi dermed kan finde en løsning, som jeg stadig væk mener er sær-

[Arne Bjerregaard]

deles påtrængende. Jeg håber, at det beslutningsforslag, som er fremsat, kan være medvirkende hertil.

Aase Olesen (RV):

Jeg vil gerne takke alle ordførerne for den positive modtagelse, man har givet dette forslag. Godt nok henviser i hvert fald alle regeringspartierne ordførere til et bestemt nedsat udvalg, og det er jo altid en god afværge-manøvre, men det var faktisk just denne diskussion her, jeg ønskede med fremsættelsen af dette beslutningsforslag. Det tager, sådan meget kortsigtet i hvert fald, direkte sigte på de medlemmer, der sidder i det udvalg.

Anledningen til, at vi fremsatte forslaget til folketingsbeslutning lige før valget, var dels, at ægteskabsudvalget nu har færdiggjort sit arbejde med den 9. betænkning, dels helt aktuelt den diskussion, vi havde om det forlig, som var indgået omkring førtidspensionsreformen.

Det er nemlig ikke ganske klart, når man ser på kommissoriét til det udvalg, som blev resultatet af det forlig, hvad meningen er. Jeg har foranlediget, at kommissoriét er delt ud til ordførerne, så man vil kende det. Der står jo bare, at man inden for hvert område skal tage stilling til, i hvilket omfang tilhørsforhold til en familie eller husstand skal have betydning for ydelser fra det offentlige – og så i øvrigt nogle formuleringer om, at man ønsker at sidestille ægtefæller med samlevende i et ægteskabslignende forhold. Men det er jo ikke givet, at det skulle gøres ud fra ægteskabslovgivningens principper. Man har jo set eksempler på lovgivning, der peger den anden vej, og så sent som i går havde vi en behandling af et forslag fra SF, som pegede i retning af, at man vil begynde at trække retsvirkninger fra ægteskabslovgivningen ned over hovedet på folk, der er papirløst samlevende. Det fik en nogenlunde bred tilslutning her i folketinget.

Det bekymrer mig altså lidt, at man ikke holder principperne klar af hinanden og roder tingene sammen. Derfor synes jeg, det er vigtigt, at vi har fået denne debat, for nu kan man i hvert fald ikke bagefter komme fra udvalgets side og sige, at man vidste ikke, hvad der var den almindelige indstilling i folketinget.

Langt de fleste ordførere har her i dag tilsluttet sig grundprincipperne i ægteskabslovgivningen, og det er det afgørende. Så kan det godt være, at vi af og til i en konkret lovgivning må fravige de principper, men det er meget vigtigt, at vi får en vedtagelse om, at så skal man gøre nøje rede for det.

Jeg er glad for det, som ministeren sagde, nemlig at der allerede nu i ministerierne tages hensyn. Det er en ny oplysning for mig, og det vil jeg da prøve at checke, hver gang vi får en lovgivning, om man nu også har husket det i det pågældende tilfælde.

Jeg har også bemærket, at ministeren har sagt, at der er nogle problemer med det her, fordi der er merudgifter forbundet ved at gennemføre principperne. Det er jo præcis det, befolkningen tager højde for, når man vælger ikke at gifte sig. Jeg indrømmer, at der kan være mange andre motiver til at leve ugift sammen, men vi kan i hvert fald som lovgivere ikke med god samvittighed sige, at vi laver en tidssvarende samlivskontrakt til folk, som folk så må vælge eller lade være, hvis der samtidig er økonomiske udgifter forbundet med at gifte sig. Så er det meget svært herfra at sige, at det må folk selv om, om de så vil eller ej. Det må være det afgørende udgangspunkt, og derfor er det helt klart, at det er dér, et at de store problemer ligger begravet.

Det andet er selvfølgelig, at selv om man nu har ophævet den juridiske sambeskatning, har vi en socialpolitisk sambeskatning, vi har en egentlig økonomisk sambeskatning, og så har vi, hvad jeg vil kalde en form for administrativ sambeskatning. Vi har godt nok aflivet begrebet hovedperson i skattelovgivningen, men der findes et hovedpersonbegreb næsten i alle socialforvaltninger og i øvrigt i mange andre forvaltninger, hvor den gifte kvinde diskrimineres i forhold til sin mand ved altid at være et appendiks. Det er også et af argumenterne for, at folk ikke ønsker at gifte sig. Det er specielt kvinder i vore dage, der ikke ønsker at gifte sig eller ønsker at blive skilt. Det ved man fra undersøgelser.

Hr. Qvist Jørgensen var ked af udtrykket regelsanering. Det var det udtryk, som regeringen brugte, da den kom med en redegørelse om regelsanering, som blev givet her til folketinget den 3. maj 1983. Dér siger man, at det første erklærede mål skal være, at den enkelte borger skal kunne overskue sin rets-

[Aase Olesen]

stilling, og borgeren skal på mere enkel måde kunne drage nytte af de offentlige servicetilbud. Ministeren sagde i sit svar til mig, at man allerede er i fuld gang med det. Jeg vil godt spørge: hvad har man da gjort? Har man ryddet op i reglerne, som man gerne vil? Når man læser bilaget til den redegørelse, har socialministeriet gjort en masse, men ikke noget specielt ved det her.

Jeg vil godt spørge, hvordan man skal forklare borgeren, der altså let skal kunne forstå det, at der skal være forskel på det husstandsbegreb, man lægger til grund for tildeling af børnetilskud, og det husstandsbegreb, man lægger til grund for tildeling af ungdomsydelse. Hvordan skal jeg gå ud og forklare en familie, at så længe børnene er under 16 år, er det de biologiske forældres indtægt eller den biologiske forældremyndighedsindehavers indtægt, der gælder, men når man skal have ungdomsydelse, træder pludselig en helt anden person ind, nemlig den sammen med moderen boende stedfader f.eks., for nu at tage det typiske tilfælde? Hvordan skal borgeren forstå det? Og hvad har socialministeren gjort for at gøre det konsekvent og forståeligt? Jeg synes altså, at der mangler en del dér.

Ministeren sagde, at man jo ikke skal se på selve udtrykket; det spiller ikke nogen rolle, hvilket udtryk man bruger.

Det er jeg ganske enig i. Men det afgørende er altså også, at indholdet i begrebet er forskelligt i de forskellige lovgivninger. Nogle steder taler man om fast samliv eller samboende i 2 år, nogle steder 3 år og andre steder 5 år, ja, vi har såmænd haft et ændringsforslag engang fra en indenrigsminister – vi fik godt nok lavet det om – hvor man ville definere ugifte samboende på en sådan måde, at det var nogle, der havde et eller andet tilfælles, men at de ikke nødvendigvis skulle have samme adresse. Det var jo en interessant udlægning af begrebet papirløse. Derfor må vi nok sige, at det hele flyder temmelig meget. Man kunne altså godt, selv om man ikke kan komme frem til et entydigt begreb, finde frem til nogle få enkle modeller, og det er faktisk det, vi sigter på.

Herefter vil jeg gerne henvende mig til ordførerne, som var inde på nogle forskellige betragtninger.

Hr. Qvist Jørgensen mente, at der var tvivl om, hvorvidt udvalget – og det må altså være

socialudvalget – kan skaffe de oplysninger, som ægteskabsudvalget ikke kunne skaffe. Det mener jeg sådan set ikke at der behøver at være tvivl om; det er alene et ressource-spørgsmål. Ægteskabsudvalget har haft uhyre lidt hjælp, altså sekretærhjælp, man har haft meget få midler, formoder jeg, at arbejde med, og derfor var der simpelt hen ikke sekretærer eller ekspertbistand til rådighed, så vi i ægteskabsudvalget kunne få lavet det store tværministerielle undersøgelsesarbejde, som vi i virkeligheden havde efterlyst. Nu har man altså kun fået denne lidt summariske eller lidt stikprøveagtige opremsning, som jeg har optrykt som bilag til mit forslag.

Jeg ved ikke, hvorfor regelsanering ikke er et godt udtryk. Når vi anvendte det, var det måske, fordi vi håbede på, at ministeren og regeringen ville følge deres egen megen snak om regelsanering op. Derfor anvendte vi det udtryk. Det kan da godt være, jeg havde anvendt et andet udtryk, hvis vi havde haft en socialdemokratisk regering. Det har vi som bekendt ikke lige for øjeblikket. Jeg synes altså ikke, vi behøver at være så pessimistiske, som den socialdemokratiske ordfører var. Jeg synes, det vigtigste var, at han sagde, han var positiv.

Jeg er selvfølgelig ked af, at både den konservative ordfører og venstres ordfører var enige om, at man var nødt til at afvente udvalget. Jeg har, som jeg har sagt, mine tvivl om, hvorvidt det udvalg egentlig er kommet rigtigt fra start, men jeg håber, at denne debat måske har kunnet være med til at afstikke en kurs.

Jeg vil meget gerne være med til at diskutere både den privatretlige og den offentligretlige forsørgelsespligt. Det er i og for sig et af formålene med dette beslutningsforslag, og jeg ser altså hen til, at vi får denne diskussion ud fra de positive tilkendegivelser, som kom også fra de følgende ordførere, både CD og fremskridtspartiet og kristeligt folkeparti.

Jeg er ganske enig med hr. Arne Bjerregaard, når han kritiserer reglerne om samordningsfradrag. Det radikale venstre vil gøre sit til at prøve at få belyst mulighederne for efterhånden at komme denne anakronisme til livs, for det er jo en anakronisme, og den rammer selvfølgelig specielt ægtefæller.

Der er mange andre eksempler på, hvordan man i urimelig grad udvider forsørgel-

[Aase Olesen]

sesbegrebet til områder, hvor man ikke bør anvende det. Samordningsfradraget er et af dem. Mit hovedsynspunkt er, at en pension er en erstatning for løn, og da vi jo heller ikke betaler løn efter husstandsafgrænsning, burde pensioner heller ikke gives efter husstand. Et andet eksempel er, at man udvider forsørgelsesbegrebet så langt, at man heller ikke kan give folk bistandshjælp. Hvis der er en ægtefælle under uddannelse, kan man tillade sig i en kommune at henvise til, at man har ubrugte lånemuligheder. Det er nok, synes jeg, at strække forsørgelsesbegrebet meget vidt.

Jeg takker altså for den positive modtagelse og ser hen til et udvalgsarbejde. Selv om vi ikke kan blive færdige i denne samling, kan vi forhåbentlig få nogle retningslinjer for det videre arbejde i den kommende samling.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Til fru Aase Olesen bare den meget korte bemærkning, at vi da kun kan beklage, at forslagsstillerne har haft nødig at skrive – jeg henviser til bemærkningerne på side 3, 2. spalte – at ægteskabsudvalget havde oprindelig planer om at udarbejde en samlet oversigt over de forskellige definitioner – og så kommer det: »men måtte af ressourcehensyn opgive dette«. Forslagsstillerne går videre og udtrykker håb om det, som også lige blev sagt nu, nemlig at vi må have det lavet på et andet tidspunkt. Men det er egentlig lidt ærgerligt, lidt kedeligt, at systemet åbenbart er sådan, at vi skal op på så højt et plan for at få udarbejdet de ting, man skal bruge.

Ligeledes synes jeg, det er ærgerligt, at man må beklage sig over, at man i et 4 siders notat, der er taget med som bilag, må starte i hvert fald en underoverskrift med at sige: »Oversigten tilsigter ikke at være udtømmende«. Derefter har man 4 sider, der altså ikke er udtømmende.

Det var bare for at gøre opmærksom på, at det synes jeg er lidt ærgerligt, at jeg nævnte det i mit første indlæg.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Hr. Qvist Jørgensens sidste indlæg er jeg ganske enig i, og det er jo også det, der har

ærgret mig som medlem af ægteskabsudvalget. Ægteskabsudvalget, der nu er gået af, har siddet siden 1969, og i langt den største del af tiden har der været socialdemokratiske regeringer. Det har altså ikke været muligt, åbenbart, at komme igennem med ressourcer til det arbejde. Jeg mener nok, at det ikke alene er justitsministeriets skyld. Der burde i virkeligheden også fra socialministeriets, indenrigsministeriets og skatteministeriets side have været et ønske om at få ryddet op i disse regler.

Jeg håber altså, at der vil være ressourcer til det, for det skal gøres på tværministerielt plan, det er jeg slet ikke i tvivl om. Jeg håber, man vil have overskud til at gøre det, også fordi regeringen netop er inde på, at det er vigtigt at få saneret reglerne.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Det er nok ikke almindelig kutyme, at man springer frem og tilbage for at bekræfte hinanden i enighederne, men jeg synes også, man kan bruge det eksempel til en illustration af, at der åbenbart også på sådanne områder eksisterer en helt fin sektorimperialisme.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 154:

Forslag til lov om folkekirkens økonomi.
(Fremsat 4/4 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Henning Nielsen (S):

Da mit partis ordfører, hr. Nørgaard Sørensen, ikke kan være til stede, skal jeg på socialdemokratiets vegne tilsige lovforslaget, som er fremsat af kirkeministeren, angående folkekirkens økonomi, en positiv behandling.

Jeg har dog nogle betragtninger til lovforslaget, som jeg gerne vil fremføre.

I 36 møder har det af kirkeministeriet i 1978 nedsatte udvalg gennemgået hele folkekirkens økonomi. I 1982 fik vi så betænkningen fra udvalget, så det har jo været en lang og grundig behandling, og kirkeministerens lovforslag bygger på dette udvalgsarbejde.

Formålet var en forenkling af menighedsrådenes budgetlægning og regnskabsførelse, og vi mener i socialdemokratiet, at det er lykkedes ganske godt.

Kirkeministerens forslag indeholder også en forhøjelse af statens tilskud til restaurering af vore kirker med ikke mindre end 11,2 mill. kr., og det er jo ganske flot. Der er ingen tvivl om, at avisoverskrifterne nok vil være: »Kirkeministeren skaffer flere penge til kirkerestaureringer.« Men det sker jo på bekostning af statens tilskud til biskopper og stiftsøvrighedens lønninger samt statens tilskud til præster og præsternes lønninger, idet disse tilskud nedsættes netop med beløbet 11 mill. kr.

Jeg vil egentlig sige, at regeringens politik over for kommunerne bruges som model her af kirkeministeren. Her er der altså tale om, at det er folkekirkens medlemmer, der skal til at betale noget mere. Hvilke økonomiske konsekvenser det vil få for de lokale kirkelige budgetter og kirkeskatten, må vi nok have søgt oplyst i udvalgsarbejdet.

Mange købstadkirker vil også få nogle økonomiske lussinger ved kirkeministerens forslag. Det er de købstadkirker, der efter de nugældende love selv forvalter deres kapital, og det er jo langt de fleste købstadkirker her i landet. De skal nu efter kirkeministerens forslag afgive deres kapital til stiftsøvrighedens forvaltning og til en forrentning på 4 pct. Det er klart, at det vil give disse købstadkirker nogle økonomiske problemer.

De ting, jeg her er inde på, betyder ikke, at socialdemokratiet er imod lovforslaget som sådant, men socialdemokratiet ønsker, at folkekirkens medlemmer skal vide, at de

fremover kommer til at betale noget mere, at kirkeministerens forslag ikke er en forhøjelse af statens tilskud til kirkerne, og at den procentvise nedgang af statstilskuddet til kirkerne fortsætter.

Elisabeth Krog (KF):

Dette er et omfattende lovforslag, som søger at samle og systematisere de forskellige bestemmelser om folkekirkens økonomi, som nu findes rundt om i de kirkelige love om lønningsvæsen og menighedsråd og kirkers styrelse.

Som sagt af socialdemokratiets ordfører tilstræber forslaget en forenkling af menighedsrådenes økonomiske forvaltning. Den skulle opnås ved, at man opretter en fælles kirkekasse, hvor menighedsrådet bestyrer flere kirker, mens man afskaffer den hidtidige præstelønningskasse i pastorater med kun ét menighedsråd, idet man dog efter en bred høringsrunde har imødekommet ønsker om at kunne opretholde en særlig præstegårdskasse på steder, hvor der er flere menighedsråd i et pastorat.

For at fastholde menighedsrådenes ansvar for prioritering af udgiftkrævende foranstaltninger foreslås det, at man gør budgetsamråd mellem provstiuvalg og repræsentanten for ligningsområdets menighedsråd til et obligatorisk møde.

Lovforslaget indeholder ændringer, som udspringer af en opfattelse af, at vi har et fælles ansvar for vedligeholdelsen af vore gamle kirker. Herunder foreslås der en forhøjelse fra 4 til højst 6 pct. af det beløb, hvormed der af landskirkeskatten kan ydes tilskud til kommuner med en kirkelig ligningsprocent, der ligger væsentligt over landsgennemsnittet. Denne forbedrede udligningsordning skulle være en hjælp til de mindre, tyndtbefolkede kommuner, som er belastede med store udgifter til vedligeholdelse af middelalderkirker.

Man ønsker også at omlægge statens tilskud til folkekirken på en sådan måde, at der med uændret nettotal på finansloven kan skaffes større bevillinger til restaureringen af kirker.

Denne omlægning indebærer en nedsættelse af statens tilskud til præstelønninger og en overførsel af udgifter til præstepensionerne til statskassen, som vil gøre det muligt at for-